

Saša Missoni¹

TRIDESET I OSAM GODINA ŠKOLE BIOLOŠKE ANTROPOLOGIJE

U studenom 1975. godine, održan je prvi skup pod nazivom *Škola biološke antropologije* u prostorijama Hrvatskog liječničkog zbora, kako bi dao pregled i odgovore na niz pitanja s kojima se antropologija kao znanost suočava te kako bi se omogućilo trajno obrazovanje iz područja biološke antropologije. Takvo obrazovanje namijenjeno je antropolozima, biologima te liječnicima i specijalistima različitih profila. Budući da su mnoga istraživačka pitanja kao i rezultati istraživanja moderne biološke antropologije direktno povezani sa svakodnevnim životom, postojala je velika potreba za koordiniranim i trajnim radom na ovom području.

Poticaj za organiziranje *Škole biološke antropologije* dala je grupa antropologa Hrvatskog liječničkog zbora i Instituta za medicinska istraživanja u Zagrebu 1975. godine. Dodatna potpora pružena je osnivanjem Hrvatskog antropološkog društva 1977. godine. Sljedeći veliki poticaj razvoju biološke antropologije i antropologije općenito u Hrvatskoj bilo je izdavanje znanstvenog antropološkog časopisa *Collegium Antropologicum*. Časopis od 1977. godine redovito objavljuje Hrvatsko antropološko društvo, Institut za antropologiju, Hrvatsko društvo za medicinsku antropologiju Hrvatskog liječničkog zbora i Komisija za medicinsku antropologiju i epidemiologiju Međunarodne unije antropoloških i etnoloških znanosti.

Organizacija *Škola* održala se do današnjih dana, preživjevši i najteže razdoblje u novijoj hrvatskoj povijesti, a 2014. godine održat će se četrdeseta po redu *Škola biološke antropologije*. U pravilu, to je jednodnevno događanje, a predavanja se odvijaju u prostorijama Hrvatskog liječničkog zbora ili Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Svaka *Škola* obrađuje jednu užu temu iz područja antropologije, a radni jezik skupa je engleski.

1 Doc. dr. sc. Saša Missoni, ravnatelj Instituta za antropologiju, Ljudevita Gaja 32, 10000 Zagreb

Sudionici 39. Škole biološke antropologije „Dr. Hubert Maver“ na čelu s predsjednikom Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti akademikom Zvonkom Kusićem

Važnost *Škole biološke antropologije* je u činjenici da, uz brojne hrvatske antropologe, na *Školi* od njenih početaka sudjeluju i mnogi svjetski poznati biološki antropolozi, a ta tradicija održana je do danas. Već su na prvoj *Školi biološke antropologije* 1975. godine kao predavači sudjelovali prof. J. Hiernaux (Pariz), prof. G. Olivier (Pariz), prof. N. Wolanski (Varšava) i prof. B. Chiarelli (Torino).

Škole biološke antropologije pohađaju studenti antropologije Filozofskog fakulteta, studenti biologije Prirodoslovno-matematičkog fakulteta te studenti Medicinskog i Prehrambeno-biotehnološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, čime se studentima pruža prilika sudjelovati u raspravi i postavljati pitanja pozvanim predavačima i drugim sudonicima skupa, kao i stvoriti korisne kontakte za buduću znanstvenu karijeru.

Od njezinog osnutka, predsjednik *Škola* bio je dr. Hubert Maver, a nakon njegove smrti, njemu u čast, skupovi nose njegovo ime. Dugogodišnji tajnik *Škola* bio je akademik Pavao Rudan, a nakon smrti dr. Mavera i njezin predsjednik. Na svakoj *Školi biološke antropologije* tradicionalno se dodjeljuju nagrade Hrvatskog antropološkog društva pod nazivom „**Gorjanović-Krambergeri**“ zaslužnom i istaknutom znanstveniku iz područja biološke antropologije.

Do danas je održano trideset i devet *Škola biološke antropologije*, a 20. svibnja 2013. godine pod visokim pokroviteljstvom Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, u knjižnici Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, održana je 39. *Škola biološke antropologije „Dr. Hubert Maver“* pod nazivom *Antropologija adolescencije*. Na skupu je sudjelovalo šest inozemnih stručnjaka iz šest europskih država: prof. N. Cameron iz Velike Britanije, prof. J. Tutkuvienė iz Litve,

*Dodjela nagrade „Gorjanović-Krambergeri“
prof. Janini Tutkuvienne iz Litve*

prof. M. Roelants iz Belgije, prof. D. Barbieri iz Italije, prof. Slawomir Koziel iz Poljske te dr. M. Bigec iz Slovenije. Na skupu su govorili i akademik Zvonko Kusić, predsjednik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti; akademik Pavao Rudan, glavni tajnik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, predsjednik Hrvatskog antropološkog društva i skupova *Škola biološke antropologije*; te doc. dr. sc. Saša Missoni, ravnatelj Instituta za antropologiju, Zagreb.

Svojim izlaganjima predavači su obuhvatili širok spektar aktualnih tema vezanih uz razdoblje adolescencije, od rasta i razvoja adolescenata kao pokazatelja individualnog i nacionalnog zdravlja te socijalnog i ekonomskog razvoja pojedinca, preko utjecaja prehrane i razine fizičke aktivnosti na razvoj mladih osoba u razvoju do vrlo važne i aktualne problematike adolescencije kao kritičnog životnog razdoblja za početak razvoja kompleksnih bolesti, što uvelike utječe na kasniju kvalitetu života pojedinca. Rezultati istraživanja nekoliko europskih studija je predstavljeno na skupu, što je omogućilo plodnu raspravu o problematici i načinima rješavanja postojećih zdravstvenih problema adolescenata, kao i potaknulo osmišljavanje novih programa za prevenciju razvoja bolesti i zaštitu zdravlja adolescenata.

Na 39. *Školi biološke antropologije „Dr. Hubert Maver“ - Antropologija adolescencije*, nagrada „Gorjanović-Krambergeri“ dodijeljena je dugogodišnjoj suradnici Hrvatskog antropološkog društva i Instituta za antropologiju profesorici **Janini Tutkuvienne**, voditeljici Odjela za anatomiju, histologiju i antropologiju Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Vilniusu u Litvi. Druga nagrada

*Dodjela nagrade „Gorjanović-Krambergeri“
prof. dr. sc. Antunu Tucaku iz Hrvatske*

„Gorjanović- Krambergeri“ dodijeljena je prof. dr. sc. **Antunu Tucaku**, profesoru emeritusu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, zamjeniku predstojnika Zavoda za biološku antropologiju Medicinskog fakulteta u Osijeku.

Popis dosad održanih skupova Škola biološke antropologije

- 2011. Current Research on Palaeolithic in Southern and Central Europe
Lecturers: G. Boschian (Pisa, Italy), B. Kavur (Koper, Slovenia), D. Mihailović (Belgrade, Serbia), J. Svoboda (Brno, Czech Republic)
- 2010. The Vindija Neandertals and their Place in History
Lecturers: T. Maričić (Leipzig, Germany), M. Meyer (Leipzig, Germany), S. Pääbo (Leipzig, Germany), S. Rankin (Leipzig, Germany), B. Viola (Leipzig, Germany).
- 2010. Anthropology-Transition in the Paradigm: Population Study to the Search for Disease Genes
Lecturers: D.M. Behar (Haifa, Israel), R. Deka (Cincinnati, USA), R. Karns (Cincinnati, USA), G. Pepe (Firenze, Italy), M. Stoneking (Leipzig, Germany).
- 2009. Biological Anthropology of Health in the 21st Century: From Describing Variation to Understanding Determinants
Lecturers: N. Cameron (Leicestershire, UK), R. Deka (Cincinnati, USA), E. Demerath (Minneapolis, USA), L.S. Lieberman (Orlando, USA), N. Mascie-Taylor (Cambridge, UK), S. McGarvey (Providence, USA), M.

*Sudionici 39. Škole biološke antropologije
„Dr. Hubert Maver“*

Roelants (Leuven, Belgium), L. Schell (New York, USA), Z. Sheppard (Leicestershire, UK).

- 2009. Advances in Human Evolutionary Research
Lecurers: F.H. Smith (Normal, USA), M. Teschler-Nikola (Vienna, Austria), P. Gunz (Leipzig, Germany), P. Mitteroecker (Vienna, Austria), B. Viola (Vienna, Austria)
- 2008. Current Issues in Paleoanthropology: From Bones to DNA
Lecturers: S. Pääbo (Germany), J.J. Hublin (Germany), M. Richards (Germany), M. Stoneking (Germany)
- 2006. Biological, Cultural and Environmental Linkages: Current Research and Future Trends
Lecturers: L.S. Lieberman (USA), J. Bindon (USA), B. Bogin (USA), M.I. Varela-Silva (USA), B. Campbell (USA), D. Crews (USA), S. McGarvey (USA)
- 2005. Emerging Era of High Throughput in Population Genetics
Lecturers: R. Deka (USA), P.A. Underhill (USA), R. Villems (Estonia), L. Zhivotovskiy (Russia).
- 2004. Molecular Genetics in the Study of Human Evolution and Diversity
Lecturers: L.L. Cavalli-Sforza (USA), T. Kivisild (Estonia), A. Torroni (Italy), D.M. Behar (Israel), K. Majamaa (Finland), O. Semino (Italy), P.A. Underhill (USA), E.-Liis Loogvali (Estonia), E. Metspalu (Estonia), E. Pennarun (Estonia), R. Villems (Estonia).
- 2003. Recent Insights into Genetic Basis of Human Disease
Lecturers: N. Hastie (UK), A. Wright (UK), H. Campbell (UK).

- 2003. European Prehistory in Anthropological Perspective
Lecturers: P. Miracle (UK), J. Robb (UK), M. L. Sorensen (UK).
- 2001. Anthropology and Population Genetics
Lecturers: R. Chakraborty (USA), R. Deka (USA), L. Jin (USA).
- 2000. Molecular Genetics and Human Evolution
Lecturers: R. Villems (Estonia), W. Scheffrahn (Switzerland), A. Chaventre (France).
- 1998. Current Topics in European Anthropology
Lecturers: H. Seidler (Austria), M. Teschler-Nicola (Austria), F. Rösing (Germany), R. Villems (Estonia), G.F. De Stefano (Italy).
- 1997. Anthropology and Epidemiology – Multidisciplinary Approach to the Study of Iodide Deficiency Disorders (IDD)
Lecturers: A. Chaventre (France), F. Roux (France), J. Arnaud (France), M. De Braekeleer (Canada), G. Mayer (France), A. Pitté (Cote d’Ivoire), Y. Ingenbleek (France), P. Kouamé (Cote d’Ivoire), I. Dilumbu (France), A. Assouan (France), F. Roux (France), G. Bellis (France), D. Franke (Germany), F. Le Moigne (France).
- 1996. Sitting Posture – Ergonomic Approach
Lecturers: H.W. Jürgens (Germany), H. Greil (Germany), K. Christiansen (Germany), E. Fubini (Italy), I. Schröder (Germany).
- 1995. Anthropology and Genetic Disease
Lecturers: D.F. Roberts (Great Britain), M. De Braekeleer (Canada), A. Chaventre (France), N. Borot (France), B. Mine (France), G. Bellis (France), G. Mayer (France), D. Lacombe (France), J.Y. Daniel (France), C. Ferec (France).
- 1994. Health Services to Immigrant and Refugee Population: Patient and Provider: Cross Cultural Perspective
Lecturers: A. Nudelman (Israel), A. Rebić (Croatia), N. Foighel (Denmark), M.M. Eisenbruch (France), J.M. Halpern (USA), A. Chaventre (France), T.B. Fjeldheim (Norway), J.J. Jackman (USA).
- 1993. Current Topics in Historical Anthropology
Lecturers: W. Bernhard (Germany), H. Seidler (Austria), F. W. Rösing (Germany), S. Lehmkuhler (Germany), A. Chaventre (France), J.O.P. Palsson (Iceland), M.K. Gilliland Olsen (USA), T.B. Fjeldheim (Norway).
- 1993. Bread – Milk –Water
Lecturers: H. Maver (Croatia), D. Matasović (Croatia), J. Grgurić (Croatia), V. Oberiter (Croatia), R. Živković (Croatia), I. Vodopija (Croatia), S. Šobot (Croatia).
- 1992. Women and Anthropology – Implications of Gender for Health
Lecturers: M. Roede (The Netherlands), E. Morgan (UK), A.M. Tillier

- (France), E. Iregren (Sweden), L. Rosetta (France), P.H. Jongbloet (The Netherlands), L.M. Serpenti (The Netherlands), M.K. Gilliland Olsen (USA), V. Rudan (Croatia), I. Ploeg (The Netherlands), C.M. Pond (G. Britain), M.J. Reyners (The Netherlands), C.K. Probart (USA), L.S. Lieberman (USA), C. Prado-Martinez (Spain), E. de Leeuw (The Netherlands).
- 1992. Nutrition during the War and Postwar Period
Lecturers: H. Maver (Croatia), P. Rudan (Croatia), L. Szivovicza (Croatia), K. Telebec (Croatia), D. Kocijan (Croatia), S. Kolaček (Croatia), R. Živković (Croatia), J. Vodopija (Croatia), D. Matasović (Croatia), L. Štilinović (Croatia), V. Mihoković (Croatia), A. Kaić-Rak (Croatia), I. Devčić (Croatia).
  - 1990. Human Ecology and Anthropology: Lessons for the Twenty-First Century
Lecturers: L.S. Lieberman (USA), G.J. Armelagos (USA), J.R. Bindon (USA), K.M. Weiss (USA), F.E. Johnston (USA), L.M. Schell (USA), H. Greil (Germany), N. Wolanski (Poland).
  - 1989. Medical Anthropology and Epidemiology – A Cross Cultural Perspective
Lecturers: C.C. Plato (USA), B.A. Nikityuk (USSR), W. Wetelecki (USA), L.J. Brant (USA), K.C. Malhotra (India), B. Wenfang (China), B. Schaumann (USA), R.M. Garruto (USA), N. Fujiki (Japan).
  - 1988. Nutrition of the Elderly
Lecturers: H. Maver (Croatia), S. Knežević (Croatia), R. Živković (Croatia), R. Buzina (Croatia), A. Budak (Croatia), L.S. Lieberman (USA), A. Stavljenić (Croatia), I. Kulijer (Croatia), J. Jeličić (Croatia).
  - 1987. Growth and Development
Lecturers: Ch. Susanne (Belgium), R. Hauspie (Belgium), O.G. Eiben (Hungary), M. Roede (The Netherlands), G. Lindgren (Sweden), G. De Stefano (Italy), N. Wolanski (Poland).
  - 1986. The Epidemiological Significance of Increased Average Life Expectancies in Human Populations
Lecturers: W.A. Stini (USA), W. Ross (Canada), J. Parizkova (Czechoslovakia), C.C. Plato (USA), O.G. Eiben (Hungary), L. Vargas (Mexico), E.J. Clegg (G. Britain), W. Bernhard (Germany).
  - 1985. Rapid Modernization and Human Biology
Lecturers: P.T. Baker (USA), M.H. Crawford (USA), T. Bielicki (Poland), M. Prokopec (Czechoslovakia), A. Basu (India), D.F. Roberts (G. Britain).
  - 1984. Human Biological Research and the Developing Countries
Lecturers: J. Huizinga (The Netherlands), F.E. Johnston (USA), G.A.

- Harrison (G. Britain), E. Crognier (France), J. Van Ee (The Netherlands), H. Pagezy (France), M. Prokopec (Czechoslovakia).
- 1983. Working Ability and Nutrition
Lecturers: H. Maver (Croatia), M. Carić (Croatia), S. Vidašek (Croatia), R. Buzina (Croatia), D. Taboršak (Croatia), R. Medved (Croatia), M. Mirilov (Croatia).
  - 1982. Dermatoglyphics in Anthropology – Approaches and Methods
Lecturers: A.G. De Wilde (The Netherlands), J. Mavalwala (Canada), A. Leguebe (Belgium), V.P. Chopra (Germany), E.R. Iagolnitzer (France), G. Aue-Hauser (Austria), K.C. Malhotra (India).
  - 1981. Human Biological Studies of Small Populations in Western Eurasia: Some Methodological Approaches
Lecturers: E. Sunderland (G. Britain), J.H. Mielke (USA), Ph. Lefevre-Witier (France), J. Constans (France), G. Floris (Italy), A.A. Voronov (USSR), H. Walter (Germany), A. Valls (Spain).
  - 1980. Anthropology and Genetics
Lecturers: D.F. Roberts (G. Britain), A.W. Eriksson (The Netherlands), L. Rivat-Peran (France), E. Coop (G. Britain), Y.G. Rychkov (USSR), J. Ruffie (France), A. Chaventre (France).
  - 1979. Child and Environment
Lecturers: N. Wolanski (Poland), P.T. Baker (USA), S.W. Tromp (The Netherlands), N. Alexeeva (USSR), H. Chrzastek-Spruch (Poland), Ch. Susanne (Belgium).
  - 1978. Factors of Variation in Growth and Development
Lecturers: J. Hiernaux (France), J. Tanner (G. Britain), J. Van Wieringen (The Netherlands), T. Bielicki (Poland), J. Parizkova (Czechoslovakia), N. Miklashevskaja (USSR).
  - 1977. General Topics in Anthropology
Lecturers: G. Olivier (France), D.F. Roberts (G. Britain), R. Knussmann (Germany), N. Wolanski (Poland).
  - 1976. General Topics in Anthropology
Lecturers: T. Varićak (Croatia), B. Chiarelli (Italy), N. Wolanski (Poland), G. Olivier (France), M. Cresta (Italy), C. Brook (G. Britain), R. Rath (Czechoslovakia), J.V.G.A. Durnin (G. Britain), J. Parizkova (Czechoslovakia).
  - 1975. General Topics in Anthropology
Lecturers: G. Olivier (France), J. Hiernaux (France), M. Cresta, B. Chiarelli (Italy).